

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa C. spółki z o.o. w O.

przeciwko B. S.A. w W.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 grudnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 9 grudnia 2019 r., sygn. akt VII AGa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł.**

UZASADNIENIE

Powód C. sp. z o.o. w O. wniósł o zasądzenie od pozwanego B. S.A. w W. kwoty 120.000 zł z odsetkami ustawowymi z tytułu zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia w związku z nieprawidłowym skorzystaniem przez pozwanego z gwarancji bankowej wystawionej przez bliżej opisany bank na zlecenie nie występującej w tej sprawie M. sp. z o.o. w O., która zawarła z pozwanym umowę o

roboty budowlane. Wyrokiem z dnia 14 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w W. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 118.966,29 zł z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu. Po rozpoznaniu apelacji pozwanego, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 9 grudnia 2019 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że oddalił powództwo. Powód zaskarżył ten wyrok skargą kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia przysługujący od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służący ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolę „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Wskazane przez skarżącego istotne zagadnienie prawne wystąpiło na gruncie art. 524 § 1 k.c. w zw. z art. 80, 81 ust. 1 i 84 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2357) i dotyczy kwestii, czy przejęcie przez powoda długu z gwarancji bankowej prowadzi do nabycia przez niego roszczeń dłużnika z gwarancji bankowej (M. sp. z o.o. w stosunku do banku) wobec beneficjenta gwarancji (B. S.A.), opartych na bezpodstawnym wzbogaceniu pozwanego kosztem M. sp. z o.o. lub na zarzutach mających oparcie w stosunku podstawowym między dłużnikiem (M. sp. z o.o.) i a beneficjentem gwarancji

(pozwany). Zachodzi także potrzeba oceny przez Sąd Najwyższy w świetle normy art. 206 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2357), czy do umowy przejęcia długu z gwarancji bankowej zawartej przez powoda z (...) Bankiem Spółdzielczym Oddziałem w J., na co wyraził zgodę syndyk masy upadłości „M.” Spółki z o.o. w O., niezbędna była zgoda rady wierzycieli.

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy.

Skarżący nie uczynił zadość tym wymaganiom. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania ograniczył się w zasadzie do sformułowania samych pytań, nie przedstawiając stosownego wyводу prawnego odpowiadającego przytoczonym wyżej wymaganiom tej przyczyny kasacyjnej, powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa. Sformułowane przez skarżącego zagadnienia nie stanowią abstrakcyjnych problemów prawnych, lecz bezpośrednie pytania o sposób rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Brak we wniosku jakiegokolwiek analizy stanowiska judykatury i poglądów piśmiennictwa w zakresie dotyczącym zarówno instytucji przejęcia długu (art. 519 § 1 k.c., art. 524 § 1 k.c.), jak i gwarancji bankowej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że przejęcie długu skutkuje wejściem osoby trzeciej w miejsce dotychczasowego dłużnika tylko w takim zakresie, w jakim sytuację dotychczasowego dłużnika wyznaczały jego obowiązki i ewentualne uprawnienia związane z istnieniem długu (art. 524 k.c.). W związku

z tym, zarówno przejęcie długu, jaki jego spełnienie przez przejemcę, nie powoduje wstąpienia osoby trzeciej w sytuację dotychczasowego dłużnika w takim zakresie, w jakim dłużnik ten pozostawał jednocześnie wierzycielem partnera stosunku zobowiązaniowego, z którego jego dług powstał. W tym ostatnim przypadku zmiana podmiotowa stosunku zobowiązaniowego dotyczyłaby osoby wierzyciela a nie osoby dłużnika i wymagałaby przelewu wierzytelności (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2007 r., II CSK 236/07, nie publ.). Sąd Najwyższy wypowiedział się także w swoich orzeczeniach (por. m.in. wyroki z dnia 15 września 2016 r. I CSK 524/15, Biul. SN 2016, nr 12, s. 13 oraz z dnia 20 września 2013 r., II CSK 670/12, OSNC 2014, Nr 5, poz. 53) na temat charakteru prawnego gwarancji bankowej oraz charakteru i treści stosunków prawnych istniejących między zleceniodawcą gwarancji bankowej i bankiem, między bankiem jako gwarantem i beneficjentem gwarancji oraz między zleceniodawcą gwarancji i beneficjentem gwarancji ("trójkąt gwarancyjny"). W ich świetle nie jest sporne, że umowie gwarancji bankowej towarzyszą zazwyczaj dwa dodatkowe stosunki prawne: tzw. stosunek podstawowy pomiędzy dłużnikiem i wierzycielem - beneficjentem gwarancji oraz umowa zlecenia gwarancji bankowej zawierana pomiędzy dłużnikiem ze stosunku podstawowego albo osobą trzecią i bankiem - gwarantem. W wyroku z 10 lutego 2010 r. (V CSK 233/09, OSNC 2010, nr 11, poz. 146), odnosząc się do sytuacji zleceniodawcy gwarancji niebędącego dłużnikiem stosunku podstawowego, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w razie zapłaty przez gwaranta gwarantariuszowi sumy gwarancyjnej, mimo braku uzasadnienia materialnoprawnego w stosunku podstawowym, rozliczenie korzyści majątkowej następuje między stronami tego stosunku. Uzasadniając to rozstrzygnięcie Sąd Najwyższy stwierdził, że wykazanie braku podstawy prawnej uzyskania korzyści majątkowej przez beneficjenta gwarancji wymagałoby skorzystania przez zleceniodawcę z zarzutów ze stosunku obligacyjnego łączącego beneficjenta jako wierzyciela z jego dłużnikiem ze stosunku podstawowego. Wskazał, że byłoby to sprzeczne z istotą stosunków obligacyjnych, których cechą jest względny charakter praw podmiotowych, a zarzuty materialnoprawne mogą podnosić wyłącznie strony tych stosunków, z wyjątkami wyraźnie przewidzianymi w ustawie (por. art. 883 § 1 k.c.) albo wynikającymi z woli stron stosunków zobowiązaniowych.

Zagadnienie dotyczące art. 206 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2357) także nie spełnia przytoczonych wymagań dotyczących prawidłowego przedstawienia istotnego zadnienia prawnego; zostało bowiem sformułowane w oderwaniu od ocen prawnych zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, w którym Sąd Apelacyjny odniósł się warunków sprzedaży wierzytelności upadłej spółki ze stosunku podstawowego, a nie do przejęcia długu tej spółki wobec gwaranta.

We wniosku o przyjęcie skargi powód wskazał także, że jest ona oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie art. 524 § 1 k.c. w zw. z art. 80, 81 ust. 1 i 84 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe w zw. z art. 65 § 2 k.c. polegające na wadliwej ocenie, że przejęcie przez powoda od dłużnika ze stosunku podstawowego jego długu wobec banku z tytułu wypłaconej przez ten bank gwarancji na rzecz beneficjenta gwarancji (pozwanego) nie uzasadnia przyznania powodowi legitymacji materialnej do zgłaszania zarzutów wobec beneficjenta gwarancji opartych na stosunku podstawowym.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na jej oczywistej zasadności nakładało na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Podkreślić też należy, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230). Skarżący nie tylko nie wykazał oczywistej zasadności skargi, ale nadto powiązał ją z tym samymi zarzutami naruszenia przepisów prawa materialnego, których dotyczyło jedno z przedstawionych zagadnień prawnych, co już samo w sobie przeczy ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia w wyżej przedstawionym sensie. Skarżący nie odniósł się także w uzasadnieniu wniosku do wyżej przedstawionych poglądów orzecznictwa na tle art. 519 i 524 § 1

k.c. oraz art. 80, 81 ust. 1 i 84 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (gwarancja bankowa), w świetle których brak podstaw do przyjęcia, że Sąd Apelacyjny w stopniu kwalifikowanym naruszył wskazane przepisy prawa materialnego

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).